ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 27ης Ιανουαρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-98/91,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του College van Beroep voor het Bedrijfsleven (Κάτω Χώρες) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

A. A. Herbrink

και

Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς ως προς το κύρος του άρθρου 3α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της πρόσθετης εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1033/89 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 1989 (ΕΕ L 110, σ. 27), και ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3α και 12, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989 (ΕΕ L 84, σ. 2),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, F. Grévisse και M. Zuleeg (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο A. A. Herbrink, εκπροσωπούμενος από τον E. H. Pijnacker Hordijk, δικηγόρο Άμστερνταμ,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. R. Brot, Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον R. C. Fischer, νομικό σύμβουλο,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις ττου προσφεύγοντος, της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπουμένης από τον T. Heukels, βοηθό νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών, του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένου από τον A. Brautigam, νομικό σύμβουλο, και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 22ας Οκτωβρίου 1992,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Δεκεμβρίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διατάξεις της 7ης Μαρτίου και της 26ης Ιουνίου 1991, που περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 21 Μαρτίου και την 1η Ιουλίου 1991 αντιστοίχως, το College van Beroep voor het Bedrijfsleven υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς το κύρος του άρθρου 3α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της πρόσθετης εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1033/89 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 1989 (ΕΕ L 110, σ. 27), και ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3α και 12, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989 (ΕΕ L 84, σ. 2).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Herbrink, ο οποίος είχε μισθώσει από κοινού με τον γαμπρό του αγροτική εκμετάλλευση, και του Minister van Landbouw, Natuutbeheer en Visserij (Υπουργός Γεωργίας, Περιβάλλοντος και Αλιείας) όσον αφορά ειδική ποσότητα αναφοράς βάσει του καθεστώτος εισφορών.

3 Ο Herbrink είχε μισθώσει αγροτική εκμετάλλευση στο Laag Zuthem. Το 1979 ανέλαβε δέσμευση περί μη εμπορίας στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77 περί θεσπίσεως καθεστώτος πριμοδοτήσεων μη εμπορίας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και μετατροπής της αγέλης βοοειδών γαλακτοπαραγωγής (JO L 131, σ. 1). Σε αντάλλαγμα της χορηγήσεως πριμοδοτήσεως μη εμπορίας, ανέλαβε την υποχρέωση να μην παραδώσει γάλα ή γαλακτοκομικά προϊόντα προερχόμενα από την εκμετάλλευσή του κατά τη διάρκεια της περιόδου από 17 Μαΐου 1979 μέχρι 17 Μαΐου 1984.

4 Το 1986 ο Herbrink άρχισε εκ νέου τη γαλακτοπαραγωγή στην εκμετάλλευση που είχε μισθώσει και παρήγαγε γάλα μέχρι τη λήξη της συμβάσεως αγρομισθώσεως, τον Φεβρουάριο του 1987. Προηγούμενη αίτηση παρατάσεως της αγρομισθώσεως, την οποία είχε υποβάλει στο αρμόδιο ολλανδικό δικαστήριο, απορρίφθηκε σε τελευταίο βαθμό από το Gerechtshof του Arnhem (pachtkamer, τμήμα αγροτικών μισθώσεων) τον Φεβρουάριο του 1986.

5 Το 1988, ο Herbrink άρχισε εκ νέου τη γαλακτοπαραγωγή σε συνεργασία με τον γαμπρό του σε άλλη αγροτική εκμετάλλευση που μίσθωσε η εταιρία χωρίς νομική προσωπικότητα, την οποία ίδρυσε τον ίδιο χρόνο κυρίως με τον γαμπρό του. Η εταιρία αυτή παρήγαγε γάλα κατά τη διάρκεια της γαλακτοκομικής περιόδου 1988/89.

6 Τον Ιούνιο του 1989 ο Herbrink υπέβαλε στην αρμόδια εθνική αρχή αίτηση με την οποία ζήτησε τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς δυνάμει του άρθρου 3α του κανονισμού 857/84 του Συμβουλίου, του άρθρου 3α του κανονισμού 1546/88 της Επιτροπής, που προαναφέρθηκαν, και του Beschikking superheffing SLOMdeelnemers, ολλανδικής υπουργικής αποφάσεως της 13ης Ιουνίου 1989. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε. Η ένσταση που άσκησε ο Herbrink κατά της απορριπτικής αποφάσεως κρίθηκε αβάσιμη. Ο προσφεύγων της κυρίας δίκης άσκησε υπό τις συνθήκες αυτές προσφυγή ενώπιον του College van Beroep voor het Bedrijfsleven.

7 Το College van Beroep voor het Bedrijfsleven, κρίνοντας ότι η απόφασή του εξηρτάτο από την ερμηνεία και το κύρος της σχετικής κοινοτικής ρυθμίσεως, ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Ενόψει των αιτιολογικών σκέψεων του κανονισμού, είναι το άρθρο 3α του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως εισήχθη με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1033/89 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 1989, ασυμβίβαστο με υπέρτερο κοινοτικό κανόνα, συγκεκριμένα με το άρθρο 3α του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όπως προστέθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου;

2) Έχει το άρθρο 3α, σε συνδυασμό με το άρθρο 12, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου την έννοια ότι δεν εμποδίζει να θεωρείται ένα πρόσωπο ή μια ομάδα προσώπων ως παραγωγός ως προς τον οποίο εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 3α, παράγραφος 1,

πρώτη και δεύτερη περίπτωση, καθώς και οι διατάξεις του στοιχείου α', αν η σύμβαση SLOM συνήφθη από ένα μόνο πρόσωπο το οποίο, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως ποσότητας αναφοράς βάσει του άρθρου 3α, διαχειρίζεται εκμετάλλευση σε συνεργασία με ένα ή περισσότερα πρόσωπα;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 2: πρέπει να θεωρηθεί ως δικαιούχος της ποσότητας αναφοράς του άρθρου 3α πρόσωπο που συνήψε τη σύμβαση SLOM ή η ομάδα προσώπων που, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως που αναφέρεται στο άρθρο 2, διαχειρίζεται την εκμετάλλευση;

4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα 1 ή στο ερώτημα 2: είναι έγκυρος ο κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, καθόσον δεν προβλέπει την κατάργηση ή την επιστροφή της εισφοράς, ή καθόσον το άρθρο 3α, παράγραφος 5, του προαναφερθέντος κανονισμού απαγορεύει την κατάργηση αυτή ή την επιστροφή αυτή κατά τη διάρκεια της περιόδου από τη λήξη της συμβάσεως SLOM μέχρι τον χρόνο μεταβολής της καταστάσεως, η οποία έχει ως συνέπεια ότι ο οικείος παραγωγός δεν θα λάβει προσωρινή ειδική ποσότητα αναφοράς, και καθόσον η παραχθείσα κατά την περίοδο αυτή ποσότητα γάλακτος δεν υπερβαίνει την ποσότητα αναφοράς που θα είχε χορηγηθεί εάν δεν είχε επέλθει η προαναφερθείσα μεταβολή;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

8 Με το πρώτο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ'ουσίαν αν το άρθρο 3α του κανονισμού 1546/88 της Επιτροπής, το οποίο εισήχθη με τον τροποποιητικό κανονισμό 1033/89, είναι ασυμβίβαστο με υπέρτερο κανόνα του κοινοτικού δικαίου.

9 Πριν κριθεί το θέμα του ασυμβιβάστου και του ανισχύρου της εν λόγω διατάξεως, λόγω υπερβάσεως των ορίων εξουσιοδοτήσεως, πρέπει να εξεταστεί, όπως πρότεινε η Ολλανδική Κυβέρνηση, αν μπορεί να της προσδοθεί έννοια σύμφωνη προς τους επιμάχους κανονισμούς του Συμβουλίου και προς την αρχή

της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Αποτελεί πράγματι πάγια νομολογία (βλ. την απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 1986, 201/85 και 202/85, Klensch κ.λπ., Συλλογή 1986, σ. 3477, σκέψη 17, και, τελευταίως, την απόφαση της 21ης Μαρτίου 1991, C-314/89, Rauh, Συλλογή 1991, σ. I-1647, σκέψη 17) ότι, όταν απαιτείται ερμηνεία του παραγώγου κοινοτικού δικαίου, ο σχετικός κανόνας πρέπει να ερμηνεύεται, στο μέτρο του δυνατού, κατά τρόπο σύμφωνο προς τις διατάξεις της Συνθήκης και τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου και, ειδικότερα, προς την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης όσον αφορά το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84 (απόφαση της 19ης Μαΐου 1993, C-81/91, Twijnstra, η οποία δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 24).

10 Σύμφωνα με το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 1546/88, το οποίο εισήχθη με τον κανονισμό 1033/89, η αίτηση χορηγήσεως ειδικής ποσότητας αναφοράς, δυνάμει του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, «υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο παραγωγό στην αρμόδια αρχή (...) και με τον όρο ότι ο παραγωγός μπορεί να αποδείξει ότι διαχειρίζεται ακόμη, στο σύνολό της ή εν μέρει, την ίδια εκμετάλλευση με εκείνη που διαχειριζόταν τη στιγμή της εγκρίσεως (...), της αιτήσεως για τη χορήγηση πριμοδότησης».

11 Το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84, το οποίο προστέθηκε με τον προαναφερθέντα κανονισμό 764/89, προβλέπει στην παράγραφο 1, ότι οι παραγωγοί των οποίων η περίοδος μη εμπορίας ή μετατροπής, κατ'εκτέλεση της δεσμεύσεως που αναλαμβάνουν δυνάμει του κανονισμού 1078/77, λήγει μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983, ή, κατά περίπτωση, μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1983, λαμβάνουν προσωρινά ειδική ποσότητα αναφοράς υπό ορισμένες προϋποθέσεις τις οποίες θέτει κυρίως στο στοιχείο α'. Η διάταξη αυτή εξαρτά τη χορήγηση προσωρινής ειδικής ποσότητας αναφοράς από τον όρον ότι ο ενδιαφερόμενος «δεν έχει (...) εκχωρήσει ολόκληρη τη γαλακτοκομική του εκμετάλλευση πριν τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής».

12 Υπενθυμίζεται ότι το καθεστώς των ειδικών ποσοτήτων αναφοράς του άρθρου 3α του κανονισμού 857/84 εισήχθη με τον κανονισμό 764/89 κατόπιν των αποφάσεων της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321), και 170/86, von Deetzen (Συλλογή 1988, σ. 2355), για να διασφαλίσει τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς στους παραγωγούς οι οποίοι δεν είχαν, κατ' εκτέλεση της δέσμευσης που ανέλαβαν δυνάμει του προαναφερθέντος κανονισμού 1078/77, της 17ης Μαΐου 1977, παραδώσει γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς και ότι το καθεστώς αυτό καθιερώνει τη γενική αρχή ότι όλες οι ποσότητες αναφοράς θα εξακολουθούν να συνδέονται με τις εκτάσεις σε συνάρτηση με τις οποίες χορηγήθηκαν.

13 Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε ειδικότερα με τις αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 1989, 5/88, Wachauf (Συλλογή 1989, σ. 2609, σκέψη 15), και της 19ης Μαΐου 1993, Twijnstra, η οποία προαναφέρθηκε (σκέψη 25), όσον αφορά τη μεταβίβαση της εκμεταλλεύσεως με εκχώρηση ή με απόδοση κατά τη λήξη της μισθώσεως, ότι το σύνολο του καθεστώτος των ποσοτήτων αναφοράς χαρακτηρίζεται από την αρχή του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονσμού 857/84 του Συμβουλίου και από το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της πρόσθετης εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 119), το οποίο αντικαταστάθηκε εν τω μεταξύ από το άρθρο 7 του κανονισμού 1546/88 της Επιτροπής, κατά το οποίο η ποσότητα αναφοράς μεταβιβάζεται μαζί με τις εκτάσεις στις οποίες αντιστοιχεί. Αποσκοπώντας, επομένως, στην καθιέρωση της ίδιας αρχής και στον τομέα των ειδικών ποσοτήτων αναφοράς το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 1546/88, το οποίο εισήχθη με τον κανονισμό 1033/89, καθιστά αυστηρότερη την προϋπόθεση που θέτει το άρθρο 3α, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 857/84, απαιτώντας από τον παραγωγό να διαχειρίζεται ακόμη, στο σύνολό της ή εν μέρει, την ίδια εκμετάλλευση.

14 Εν τούτοις, μια εξαίρεση από τη γενική αυτή αρχή προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 857/84 του Συμβουλίου, το οποίο εισήχθη με τον κανονισμό 590/85 του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 1985, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 68, σ. 1), οι λεπτομέρειες εφαρμογής του οποίου καθορίζονται από το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του κανονισμού 1546/88. Το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 857/84 εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να θέσουν την ποσότητα αναφοράς που χορηγήθηκε δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού 857/84 στη διάθεση του μισθωτή ο οποίος προτίθεται να συνεχίσει την παραγωγή γάλακτος μετά τη λήξη της μη ανανεώσιμης μισθώσεως. Διαπιστώνεται ότι η κατάσταση του Herbrink είναι ανάλογη προς την περίπτωση αυτή.

15 Άπαξ και ο μισθωτής μπορούσε να προσδοκά, βάσει της ιδιότητας του παραγωγού και δυνάμει της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, ότι θα ασκούσε τη δραστηριότητά του υπό συνθήκες που δεν ενέχουν δυσμενείς διακρίσεις σε σχέση με άλλους παραγωγούς, όπως προκύπτει από την απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1991, C-44/89, von Deetzen II (Συλλογή 1991, σ. I-5119, σκέψη 21), εδικαιούτο, μετά το πέρας της περιόδου μη εμπορίας, να προσδοκά ότι θα λάβει ειδική ποσότητα αναφοράς κατά τη λήξη της μισθώσεώς του, καθόσον το οικείο κράτος μέλος είχε κάνει χρήση της εξουσιοδοτήσεως που προβλέπουν τα άρθρα 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 857/84, και 7, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του κανονισμού 1546/88.

16 Ούτε από τις διατάξεις του κανονισμού 1033/89 ούτε από τις αιτιολογικές σκέψεις του προκύπτει ότι το κείμενο αυτό σκοπούσε να εξαιρέσει τα πρόσωπα που αφορά το άρθρο 3α του κανονισμού 1546/88 από το πεδίο εφαρμογής του καθεστώτος που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 857/84. Άλλωστε, η Επιτροπή δεν μπορούσε κατά νόμο να τροποποιήσει το περιεχόμενο ενός κανονισμού του Συμβουλίου.

17 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέταση του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 1546/88 δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος του, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει στον μισθωτή εκμεταλλεύσεως ο οποίος βρίσκεται στην κατάσταση που προβλέπει το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, να λάβει, ακόμη και μετά τη λήξη της μισθώσεώς του, ειδική ποσότητα αναφοράς η οποία έχει ενδεχομένως τεθεί στη διάθεσή του από το οικείο κράτος μέλος υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπουν τα άρθρα 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 857/84 και 7, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του κανονισμού 1546/88.

Επί του δευτέρου και του τρίτου ερωτήματος

18 Με τα δύο αυτά ερωτήματα τα οποία πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν, για τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς μετά τη νέα μίσθωση εκμεταλλεύσεως από τον αρχικό μισθωτή σε συνεργασία με άλλα πρόσωπα, ο παραγωγός υπό την έννοια των άρθρων 3α και 12, στοιχείο γ', του κανονισμού 857/84, και επομένως ο δικαιούχος της ειδικής ποσότητας αναφοράς, είναι η εταιρία ή η ομάδα προσώπων ή μόνον ο αρχικός μισθωτής.

19 Κατά το γράμμα των άρθρων 3α και 12, στοιχείο γ', του κανονισμού 857/84, τίποτε δεν εμποδίζει τον αρχικό μισθωτή, ο οποίος μπορεί να διεκδικήσει ειδική ποσότητα αναφοράς, να συνεχίσει τη γαλακτοπαραγωγική του δραστηριότητα στο πλαίσιο εταιρίας ή ομάδας προσώπων που έχει συστήσει ο ίδιος και άλλα πρόσωπα με σκοπό τη διαχείριση μισθωμένης εκμεταλλεύσεως. Εντούτοις, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου (βλ. προαναφερθείσα απόφαση von Deetzen II, σκέψη 38), μια ειδική ποσότητα αναφοράς μπορεί να χορηγηθεί μόνον εφόσον η εταιρία ή η ομάδα προσώπων δεν έχει συσταθεί με μοναδικό

σκοπό να ρευστοποιήσει, προς όφελος του αρχικού μισθωτή, την αγοραία αξία της ειδικής αυτής ποσότητας αναφοράς.

20 Δικαιούχος της ειδικής ποσότητας αναφοράς είναι ο παραγωγός υπό την έννοια των άρθρων 3α και 12, στοιχείο γ', του κανονισμού 857/84. Η έννοια του παραγωγού, ταυτόσημη με αυτήν του άρθρου 3α του κανονισμού 1546/88, αναφέρεται στον εκμεταλλευόμενο γεωργική επιχείρηση ο οποίος, με σκοπό τη γαλακτοπαραγωγή, διαχειρίζεται ένα σύνολο μονάδων παραγωγής υπό την ευθύνη του. Σε περίπτωση μισθώσεως της εκμεταλλεύσεως, οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνται μόνο στο πρόσωπο του μισθωτή, ο οποίος έχει το δικαίωμα χρήσεως της εκμεταλλεύσεως (απόφαση της 9ης Ιουλίου 1992, C-236/90, Maier, Συλλογή 1992, σ. I-4483, σκέψη 11). Όταν η νέα μίσθωση έχει συναφθεί από εταιρία ή ομάδα προσώπων υπό τις ανωτέρω συνθήκες, ως παραγωγοί νοούνται το σύνολο των προσώπων που μετέχουν στην εταιρία ή στην ομάδα.

21 Για τους λόγους αυτούς, στο δεύτερο και τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84 έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς μετά τη νέα μίσθωση της εκμεταλλεύσεως από τον πρώην παραγωγό, αρχικό μισθωτή, σε συνεργασία με άλλα πρόσωπα, και ότι η εταιρία αυτή ή η ομάδα προσώπων πρέπει να θεωρηθεί ως παραγωγός υπό την έννοια των άρθρων 3α και 12, στοιχείο γ', του κανονισμού 857/84, και, επομένως, ως δικαιούχος της ειδικής ποσότητας αναφοράς.

Επί του τετάρτου ερωτήματος

22 Στην περίπτωση όπου ο οικείος παραγωγός δεν θα μπορούσε να λάβει ειδική ποσότητα αναφοράς, το αιτούν δικαστήριο αμφισβητεί με το τέταρτο ερώτημα το κύρος του κανονισμού 857/84, με το αιτιολογικό ότι δεν προβλέπει την αναδρομική κατάργηση της πρόσθετης εισφοράς για την κατηγορία των παραγωγών οι οποίοι δεν πληρούν πλέον τις αναγκαίες προϋποθέσεις για τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς τους.

23 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι στην υπό κρίση υπόθεση η κατάσταση του μισθωτή δεν άλλαξε μέχρι τη λήξη της μισθώσεώς του τον Φεβρουάριο του 1987.

Επομένως, όπως κάθε άλλος παραγωγός που έχει αναλάβει δέσμευση περί μη εμπορίας, μπορούσε να προσδοκά ότι θα ετύγχανε κατά την περίοδο αυτή της ιδίας μεταχειρίσεως με τους παραγωγούς που αναφέρονται στις διατάξεις 3α, παράγραφος 5, του κανονισμού 857/84.

24 Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, ο παραγωγός «ο οποίος λαμβάνει ειδική ποσότητα αναφοράς (...) δεν οφείλει τη συμπληρωματική [πρόσθετη] εισφορά για τις ποσότητες που έχουν παραχθεί πριν από την έκτη περίοδο εφαρμογής του καθεστώτος (...)», ήτοι πριν από την περίοδο εφαρμογής η οποία τελειώνει στο τέλος Μαρτίου 1987. Επομένως, ο επιχειρηματίας ο οποίος παρήγαγε γάλα μετά το πέρας της περιόδου μη εμπορίας και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής, εξακολουθεί να οφείλει τη πρόσθετη εισφορά.

25 Εν αντιθέσει προς τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος της κυρίας δίκης, η επίμαχη ρύθμιση δεν παραβιάζει την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

26 Πράγματι, η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν απαγορεύει τη θέσπιση από την κοινοτική νομοθεσία προϋποθέσεων συμφυών σε κάθε καθεστώς το οποίο σκοπεί να περιορίσει μια γεωργική παραγωγή με την καθιέρωση συστήματος ποσοστώσεων, καθόσον το καθεστώς αυτό δεν πλήττει ειδικά την κατηγορία αυτή των παραγωγών λόγω της δεσμεύσεως μη εμπορίας που ανέλαβαν. Ένας παραγωγός όμως δεν μπορούσε ευλόγως να προσδοκά ότι θα αρχίσει εκ νέου την παραγωγή του, μετά το πέρας της περιόδου μη εμπορίας, χωρίς να οφείλει εισφορά δυνάμει του καθεστώτος πρόσθετης εισφοράς επί του γάλακτος το οποίο είχε θεσπιστεί προηγουμένως με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 10), καθόσον δεν είχε λάβει ποσότητα αναφοράς απαλλαγμένη της εισφοράς αυτής. Κατά συνέπεια, ο παραγωγός ο οποίος δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις χορηγήσεως ποσότητας αναφοράς κατά τον χρόνο της επαναλήψεως της παραγωγής δεν μπορούσε να προσδοκά την αναδρομική απαλλαγή του από την πρόσθετη εισφορά.

27 Τέλος, εν αντιθέσει προς τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος της κυρίας δίκης, η υπό ερμηνεία ρύθμιση δεν παραβιάζει ούτε την απαγόρευση των διακρίσεων που προβλέπει το άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης, η οποία αποτελεί

συγκεκριμένη έκφραση της γενικής αρχής της ισότητας (βλ. αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 1990, C-267/88 έως C-285/88, Wuidart κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-435, σκέψη 13, και της 10ης Ιανουαρίου 1992, C-177/90, Kühn, Συλλογή 1992, σ. I-35, σκέψη 18).

28 Βεβαίως, ο προσφεύγων της κυρίας δίκης δεν μπορεί να επιτύχει αναδρομική κατάργηση της πρόσθετης εισφοράς, εν αντιθέσει προς τους παραγωγούς οι οποίοι πληρούσαν τις προϋποθέσεις χορηγήσεως ειδικής ποσότητας αναφοράς μέχρι τον χρόνο υποβολής των αιτήσεών τους αντιστοίχως. Εν τούτοις, δεδομένου ότι οι δύο κατηγορίες παραγωγών δεν ευρίσκονται στην ίδια κατάσταση, δικαιολογείται διαφορά μεταχειρίσεως. Ο κανονισμός 764/89 ο οποίος θέσπισε το καθεστώς των ειδικών ποσοτήτων αναφοράς καθιστά δυνατή, όπως επιβεβαιώνεται από τη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του, τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς ενόψει επαναλήψεως της παραγωγής. Προκειμένου να διευκολυνθεί η επανάληψη αυτή, ο κανονισμός αποσκοπεί στην κατάργηση των εισφορών που οφείλονταν ή είχαν ήδη εισπραχθεί και οι οποίες συνιστούσαν επιβάρυνση από προηγούμενη γαλακτοπαραγωγική δραστηριότητα. Ο σκοπός αυτός δεν αφορά τους παραγωγούς οι οποίοι δεν πληρούσαν πλέον τους όρους χορηγήσεως ειδικής ποσότητας αναφοράς κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς τους.

29 Για τους λόγους αυτούς, στο τέταρτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι από την εξέταση του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, δεν προκύπτουν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος του, παρά το γεγονός ότι δεν προβλέπει την αναδρομική κατάργηση της πρόσθετης εισφοράς υπέρ των παραγωγών οι οποίοι δεν πληρούσαν πλέον τους όρους χορηγήσεως ειδικής ποσότητας αναφοράς κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς τους.

Επί των δικαστικών εξόδων

30 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ολλανδική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με δύο Διατάξεις της 7ης Μαρτίου 1991 και της 26ης Ιουνίου 1991 το College van Beroep voor het Bedrijfsleven (Κάτω Χώρες), αποφαίνεται:

1) **Από την εξέταση του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 1546/88 της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της πρόσθετης εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1033/89 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 1989, δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος του, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει στον μισθωτή εκμεταλλεύσεως ο οποίος βρίσκεται στην κατάσταση που προβλέπει το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων, όπως τροποποιήθηκε απο τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989, να λάβει ακόμη και μετά τη λήξη της μισθώσεώς του, ειδική ποσότητα αναφοράς η οποία έχει ενδεχομένως τεθεί στη διάθεσή του από το οικείο κράτος μέλος υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπουν τα άρθρα 7, παράγραφος 4, του κανονισμού 857/84 και 7, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του κανονισμού 1546/88.**

2) **Το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84 έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει τη χορήγηση ειδικής ποσότητας αναφοράς μετά τη νέα μίσθωση της εκμεταλλεύσεως από τον πρώην παραγωγό, αρχικό μισθωτή, σε συνεργασία με άλλα πρόσωπα, και ότι η εταιρία αυτή ή η ομάδα προσώπων πρέπει να θεωρηθεί ως παραγωγός υπό την έννοια των άρθων 3α και 12, στοιχείο γ', του κανονισμού 857/84, και, επομένως, ως δικαιούχος της ειδικής ποσότητας αναφοράς.**

3) **Από την εξέταση του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, δεν προκύπτουν στοιχεία ικανά να επηρεάσουν το κύρος**

του, παρά το γεγονός ότι δεν προβλέπει την αναδρομική κατάργηση της πρόσθετης εισφοράς υπέρ των παραγωγών οι οποίοι δεν πληρούσαν πλέον τους όρους χορηγήσεως ειδικής ποσότητας αναφοράς κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς τους.

Moitinho de Almeida Grévisse Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Ιανουαρίου 1994.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος του τρίτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida